

A. Wiśniewski

"Prawo o aktach stanu cywilnego. Komentarz", J. Litwin, Warszawa 1961 : [recenzja]

Palestra 5/6(42), 105-107

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

tucją. Zabezpieczenie wykonywania przez ustawodawcę swych obowiązków widzi autor w postaci konstytucyjnego ustalenia zasady zależności posłów od wyborców. W tym samym rozdziale omówiony jest problem obowiązków konstytucyjnych włożonych na inne — poza Sejmem — organy państwowe oraz problem gwarancji wykonywania tych obowiązków.

Rozdział V pt. „Zmiana konstytucji” poświęcony jest analizie szczególnego trybu zmiany konstytucji.

W ostatnim VI rozdziale zatytułowanym „Wykładnia i stosowanie konstytucji” autor omawia zagadnienie wykładni i stosowania samej konstytucji oraz roli jej norm w wykładni i stosowaniu innych przepisów prawnych. Autor stwierdza, że wykładnia konstytucji powinna podlegać tym samym zasadom, na jakich powinna być oparta wykładnia ustaw zwykłych, i że pod tym względem szczególne cechy konstytucji jako ustawy zasadniczej nie dyktują potrzeby istnienia jakichś szczególnych zasad i środków interpretacyjnych. Ponieważ Konstytucja PRL nie daje żadnemu organowi prawa ustalania — z mocą powszechnie obowiązującą — wykładni legalnej przepisów konstytucyjnych, przeto każdy organ państwowy może i powinien dokonywać tej wykładni w granicach swej ogólnej właściwości i we właściwym dla jego działalności trybie. W dalszym toku wywodów autor omawia zagadnienie „samoistnego” stosowania norm konstytucyjnych mimo braku ustaw zwyczajnych dających ich rozwinięcie. W rozdziale tym znajdujemy również analizę orzecznictwa Sądu Najwyższego na tle postanowień Konstytucji PRL.

Wspomniane wyżej zagadnienia nie wyczerpują całej bogatej problematyki książki. Trzeba także podkreślić, że poza szerokim uzasadnieniem własnych tez autor poddaje krytycznej analizie szereg poglądów odmiennie ujmujących zagadnienia związane z tematem rozprawy.

Książka zaopatrzona jest w streszczenie w języku rosyjskim i francuskim.

*

J. Litwin: *Prawo o aktach stanu cywilnego. Komentarz. Wyd. Prawnicze, Warszawa 1961, s. 668.*

Dekret z 8 czerwca 1955 r. zawierający Prawo o aktach stanu cywilnego nie wprowadził zasadniczych zmian konstrukcyjnych w stosunku do dawnego prawa z 1945 r. Jednakże w zmienionym stanie prawnym utrudnione było korzystanie z dawno już zresztą wyczerpanego ko-

mentarza autora z 1949 r. Brak aktualnego komentarza w tej dziedzinie był więc od dawna odczuwany, tym bardziej że problematyka prawa o aktach stanu cywilnego jest mało opracowana w literaturze prawniczej. A szkoda, bo przecież prawo o aktach stanu cywilnego zawiera przepisy dotyczące każdego bez wyjątku obywatela.

W komentarzu, zgodnie z przyjętą w dekreście systematyką, autor omawia kolejno: przepisy ogólne, prowadzenie ksiąg stanu cywilnego, unieważnienie i sprostowanie akt stanu cywilnego, akta urodzenia, zawieranie małżeństw, akta zgonu, wypadki szczególne rejestracji stanu cywilnego, wypisy z ksiąg stanu cywilnego, przepisy karne, przepisy przejściowe i końcowe. Jednakże w rozważaniach swych komentator nie ogranicza się do analizy przepisów prawa o aktach stanu cywilnego w jego obecnie obowiązującym brzmieniu. Uwzględniając fakt, że większość żyjących obecnie obywateli ma akty urodzenia i małżeństwa sporządzone pod rządem dawnych przepisów, autor w wielu miejscach podaje wyjaśnienia dotyczące dzielnicowych przepisów o rejestracji stanu cywilnego obowiązujących w Polsce przed 1 stycznia 1946 r. Oczywiście, rozważania te ograniczają się jedynie do zagadnień istotnych z punktu widzenia praktyki urzędów stanu cywilnego i sądów w związku z dawniej sporządzonymi aktami, jak to ma miejsce np. w związku z potrzebą zbadania dawnych przepisów co do mocy dowodowej aktów na tle ich prostowania, unieważnienia itp.

Przepisy dotyczące rejestracji stanu cywilnego należą do prawa administracyjnego. Jednakże przy stosowaniu tych przepisów organy administracyjne w szerokiej mierze stykają się z problematyką cywilnoprawną, przede wszystkim w zakresie przepisów ogólnych prawa cywilnego i kodeksu rodzinnego. Komentarz zawiera więc także informacje i wyjaśnienia z tych dziedzin prawa, oczywiście w ramach określonych głównym tematem komentarza.

W związku z tym, że w obrocie prawnym w Polsce spotykamy często wypisy aktów z innych państw, np. Związku Radzieckiego, Niemiec, Francji, Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych itd., komentarz zawiera także szereg informacji dotyczących obcych systemów rejestracji stanu cywilnego, szczególnie w zakresie oceny charakteru i ważności wypisów aktów zagranicznych.

Poza wymienionymi wyżej przepisami komentarz przytacza przepisy instrukcji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych dla urzędów stanu cywilnego i organów nadzoru z 1955 r., która zawiera wskazówki zwłaszcza w zakresie techniki rejestracyjnej.

Na szczególne podkreślenie zasługuje przejrzysta forma opracowania komentarza i widoczna dążność autora do objęcia komentarzem wszystkich wątpliwości, jakie może nasunąć interpretacja komentowanego

przepisu. Niejednokrotnie uwagi do danego artykułu Prawa o a.s.c. podzielone są na podrozdziały, które zaopatrzone są w tytuły odpowiadające omawianej materii.

W komentarzu wykorzystane jest szeroko orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz literatura przedmiotu.

Na końcu komentarza zamieszczone jest kilkustronicowe uzupełnienie. Zawiera ono dodatkowe uwagi do poszczególnych stron pracy, dodane w czasie druku książki.

Ponadto książka opatrzona jest szczegółowym skorowidzem.

*

J. Sawicki (*Lex*): *Ludzie i martwe paragrafy (t. I); Paragrafy i żywi ludzie (t. II)*. *Iskry*, Warszawa 1961, t. I, s. 370; t. II, s. 352.

Nie tylko suche artykuły ustaw i uczone rozprawy, pisane często ciężkim stylem, mogą i powinny być źródłem wiedzy o prawie. Drugie, znacznie rozszerzone wydanie książki J. Sawickiego, wydanej po raz pierwszy w 1959 r. pt. „Z paragrafem za pan brat”, jest przykładem, jak można o prawie pisać ciekawie i przystępnie, nie rezygnując jednocześnie z prawniczej ścisłości i nie pomijając rzeczowej informacji.

Na dwa obszerne tomy składają się felietony omawiające najrozmaitsze zagadnienia związane z odpowiedzialnością karną. Felietony dotyczące zbliżonych zagadnień zgrupowane są w rozdziały opatrzone wspólnymi tytułami. Tom pierwszy składa się z czterech rozdziałów. Rozdział I zawiera felietony, których przedmiotem są problemy związane z ochroną czci i prawa do własnego wizerunku. Rozdział II dotyczy miłości i pornografii. Rozdział III poświęcony jest kwestiom związanym z wykonywaniem zawodu lekarza. Rozdział IV przedstawia kłopoty aktorów, twórców i sportowców.

W tomie drugim autor przedstawia w rozdziale I kwestie związane z sekretami, kłamstwem oraz szpiegostwem. Rozdział II omawia stosunek rodziców do dzieci, kwestię k'ndnappingu, cudzołóstwa i chuligaństwa. W rozdziale III zebrane są felietony dotyczące pijaństwa, trzeźwości zawodowej i narkomanii. W rozdziale IV znajdujemy opis kilku sensacyjnych procesów z ostatnich lat. Rozdział V dotyczy zagadnień ludobójstwa i handlu niewolnikami. W rozdziale VI dominują zagadnienia związane ze sztucznym zapłodnieniem. Rozdział VII poświęcony jest problematyce penitencjarnej. Wreszcie dwa ostatnie rozdziały VIII i IX mówią o oszustach, złodziejach, zabójcach i samobójcach.